

FINANCOVÁNO
EVROPSKOU UNIÍ
AZYLOVÝ, MIGRAČNÍ
A INTEGRAČNÍ FOND

ombudsman
veřejný ochránce práv

ZPRÁVA ZE SLEDOVÁNÍ VYHOŠTĚNÍ

V: Vazební věznice Praha-Ruzyně
Druh sledování: trest vyhoštění
Vyhošťovaná osoba: pan A., nar. xxx, st. přísl. Ukrajina
Datum realizace: 26. června 2018
Datum vydání zprávy: 30. července 2018
Sledování provedla: Mgr. Veronika Sedláková
Spisová značka: 45/2018/NZ/VS

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.
veřejná ochránkyně práv

FINANCOVÁNO
EVROPSKOU UNIÍ
AZYLOVÝ, MIGRAČNÍ
A INTEGRAČNÍ FOND

ombudsman
veřejný ochránce práv

Sp. zn.: 45/2018/NZ/VS
Č. j.: KVOP-32027/2018
Sledování trestu vyhoštění

Obsah

Úvodní informace	3
Právní rámec sledování vyhoštění	3
Zpráva ze sledování vyhoštění	4
Informace o vyhošťovaných osobách	5
Průběh sledování vyhoštění	5
Shrnutí	5

Úvodní informace

Právní rámec sledování vyhoštění

Veřejný ochránce práv provádí podle § 1 odst. 6 zákona o veřejném ochránci práv¹ sledování *zajištění cizinců a výkonu správního vyhoštění, předání nebo průvozu zajištěných cizinců a trestu vyhoštění cizinců, kteří byli vzati do vyhošťovací vazby nebo kteří vykonávají trest odnětí svobody* (dále jen „sledování vyhoštění“). Mandát ochránce pro sledování vyhoštění plyne z implementace čl. 8 odst. 6 Návržové směrnice.² Působnost ochránce v této oblasti vychází také z Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení,³ jehož účelem je prevence mučení a jiného krutého, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání, a tedy i z výkonu svého mandátu „národního preventivního mechanismu“. Kombinace obou mechanismů kontroly zajišťuje efektivní preventivní ochranu práv cizinců a kontrolu zacházení s nimi v procesu navrácení.

Cílem sledování vyhoštění je zajistit respektování práv zajištěných, vyhošťovaných, předávaných a prováděných cizinců (dále jen „vyhošťovaných cizinců“ nebo „vyhošťovaných osob“), zvyšovat standard zacházení s cizinci, jakož i dodržování mezinárodních závazků České republiky v této oblasti. Cílem je rovněž posilovat ochranu zvláště zranitelných osob, kterými jsou nezletilí bez doprovodu, osoby se zdravotním postižením apod.

Ochránce je o každém výkonu správního či trestního vyhoštění, předání nebo průvozu informován s předstihem. Policie České republiky poskytuje pověřeným zaměstnancům Kanceláře veřejného ochránce práv (dále jen „Kancelář“) během sledování vyhoštění nezbytnou součinnost dle zákona o pobytu cizinců.⁴

Pověření zaměstnanci Kanceláře jsou oprávněni s vědomím vedoucího zařízení vstoupit do detenčního zařízení, kde se vyhošťovaná osoba nachází. Pověření zaměstnanci Kanceláře mohou klást otázky subjektům participujícím na vyhoštění, zejména eskortujícím policistům a zaměstnancům Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra. Pověření zaměstnanci Kanceláře jsou oprávněni hovořit s cizincem bez přítomnosti třetích osob

1 Zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES, ze dne 16. prosince 2008, o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků (dále jen „Návržová směrnice“).

3 Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 78/2006 Sb. m. s. o přijetí Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání.

4 V souladu s § 21a odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv a § 178d odst. 1 a 2 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

a nahlížet do veškeré dokumentace související s nuceným návratem, včetně zdravotnické dokumentace.⁵

Základní lidská práva a svobody vyhošťovaných osob jsou garantována v Listině základních práv a svobod, v řadě mezinárodních úmluv, které jsou pro Českou republiku závazné (např. Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod⁶), a také v právu Evropské unie (např. Listina základních práv Evropské unie⁷, Návratová směrnice apod.). Konkrétní úpravu práv a povinností vyhošťovaných osob upravují zejména právní předpisy vztahující se k působnosti subjektů, které se na realizaci vyhoštění, předání a průvozu podílejí. Předně jde o Policii České republiky, které je zákonem svěřen výkon vyhoštění cizince.⁸ Postup policie při eskortách vyhošťovaných cizinců upravuje závazný pokyn policejního prezidenta o eskortách.⁹

Při posuzování samotného zacházení s osobami vyhošťovanými vychází ochránce rovněž z judikatury Evropského soudu pro lidská práva,¹⁰ standardů formulovaných Radou Evropy¹¹ nebo Evropským výborem pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT).¹²

Zpráva ze sledování vyhoštění

Ochránce ve zprávě předkládá svá zjištění, hodnocení, návrhy opatření k nápravě a vyzývá odpovědné orgány a zařízení k odůvodněnému vyjádření, které se může týkat jak učiněných zjištění, tak opatření nebo termínů pro jejich naplnění. K vyjádření stanoví lhůtu.

Navržená opatření k nápravě jsou zpravidla různá svou naléhavostí, náročností a dobou potřebnou k provedení:

5 Podle § 25 odst. 6 zákona o veřejném ochránci práv a v souladu s § 65 odst. 2 písm. m) zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotnických službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotnických službách), ve znění pozdějších předpisů.

6 Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, ve znění pozdějších protokolů.

7 Listina základních práv a svobod Evropské unie podepsaná dne 12. prosince 2007 ve Štrasburku, Úřední věstník 2012/C 326/391.

8 Podle § 152 a § 163 odst. 1 písm. h) zákona o pobytu cizinců; dle § 87 odst. 7 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů.

9 Závazný pokyn policejního prezidenta č. 159 ze dne 2. prosince 2009, o eskortách, střežení osob a policejních celách, ve znění pozdějších předpisů.

10 European Court of Human Rights. Fact sheet – Collective expulsions of aliens [online]. Strasbourg ©European Court of Human Rights 2016 [cit. 2018-07-03]. Dostupné z: http://www.echr.coe.int/Documents/FS_Collective_expulsions_ENG.pdf.

11 Council of Europe. Twenty Guidelines on Forced Return [online]. Strasbourg © Council of Europe 2005 [cit. 2018-07-03]. Dostupné z: http://www.coe.int/t/dg3/migration/archives/Source/MalagaRegConf/20_Guidelines_Forced_Return_en.pdf.

12 European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman and Degrading Treatment or Punishment. CPT Standards [online]. Strasbourg © Council of Europe 2015 [cit. 2018-07-03]. Dostupné z: <http://cpt.coe.int/en/documents/eng-standards.pdf>.

- Opatření s lhůtou k plnění je třeba provést ve stanovené lhůtě, neboť jeho realizace si vyžádá zpravidla delší čas. Ochránce očekává, že dotčené subjekty ve vyjádření ke zprávě sdělí, zda a jak přesně provedou opatření a zda ve stanovené lhůtě nebo v jiném konkrétním termínu, anebo navrhnou alternativu opatření s konkrétním termínem naplnění.
- Opatření s průběžným plněním formuluje ochránce tam, kde je třeba zavést do praxe určitý pracovní postup nebo styl práce, nebo naopak něčeho se napříště zdržet. Ochránce očekává, že se tak stane bezodkladně a bude se dbát na uplatňování do budoucna. Očekává, že dotčené subjekty ve vyjádření ke zprávě sdělí, že opatření bylo realizováno a jak, nebo kdy a jak se tak stane, nebo navrhnou jeho alternativu.

Shledá-li ochránce vyjádření oslovených orgánů dostatečnými, vyzoomí je o tom. Může si rovněž vyžádat doplňující vyjádření. Rozhodující je pak vysvětlení zjištěných pochybení, doložení navržených opatření k nápravě či hodnověrný příslib jejich realizace. Neshledá-li ochránce vyjádření zařízení a oslovených orgánů dostatečnými, vyzoomí nadřízený úřad (případně vládu ČR, není-li nadřízeného úřadu) nebo informuje veřejnost.¹³

Po ukončení vzájemné komunikace zveřejním anonymizovanou zprávu ze sledování vyhoštění (vyjma jmen osob pověřených vedením zařízení) na svých internetových stránkách¹⁴ a v databázi Evidence stanovisek ochránce ESO.¹⁵

Informace o vyhošťovaných osobách

Vyhošťovanou osobou byl pan A, nar. xxx, st. přísl. Ukrajina. Pan A byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 5 měsíců s podmíněným odkladem na zkušební dobu 18 měsíců a k trestu vyhoštění z území České republiky na dobu 2 let¹⁶ za spáchání přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku.¹⁷ Dne 26. 4. 2018 byl převezen do Vazební věznice Praha-Ruzyně z důvodu realizace trestu vyhoštění, které proběhlo o 2 měsíce později.

Průběh sledování vyhoštění

O realizaci trestu vyhoštění informovala policie písemně zaměstnance Kanceláře prostřednictvím oznámení o realizaci trestu vyhoštění ze dne 18. června 2018. Realizaci trestu vyhoštění provedli policisté Ředitelství služby cizinecké policie, Oddělení doprovodu letadel (dále jen „Oddělení doprovodu letadel“ a „eskortující policisté“).

13 Tzv. sankční opatření, u kterých se postupuje obdobně podle § 20 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

14 Veřejný ochránce práv - ombudsman [online]. Brno: © Kancelář veřejného ochránce práv [cit. 2018-02-05]. Dostupné z: <http://www.ochrance.cz/ochrana-osob-omezenych-na-svobode/>.

15 Evidenci stanovisek ochránce (ESO) je dostupná z: <http://eso.ochrance.cz/Vyhledavani/Search>.

16 Trestní příkaz Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 19. 4. 2018, sp. zn. 29 T 41/2018.

17 Zákon č. 44/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Sledování vyhoštění provedla pověřená zaměstnankyně Kanceláře dne 26. června 2018. Pověřená zaměstnankyně provedla sledování téměř všech procesů souvisejících s vyhoštěním cizince až do momentu jeho nástupu do eskortního vozidla. Průběh eskorty z Vazební věznice Praha-Ruzyně na Letiště Václava Havla Praha a předání cizince k odletu již nebyly dále sledovány. Zaměstnanci Vazební věznice Praha-Ruzyně i eskortující policisté poskytli veškerou požadovanou součinnost, za což děkuji.

Vyhošťovaný cizinec byl o datu a čase realizace trestu vyhoštění a o přesném datu, čase a místě příletu informován v dostatečném předstihu. Z důvodu nedostatečných finančních prostředků nemohl kontaktovat svou rodinu na Ukrajině. Během přípravy na vyhoštění se opakovaně doptával na cestu do místa bydliště, které je od Kyjeva vzdáleno přibližně 800 km. Během rozhovoru se sociálním pracovníkem¹⁸ a také pověřenou zaměstnankyní Kanceláře uvedl, že má k dispozici pouze 50 Kč a neví, jak se dostane do místa bydliště.

Cizinec podstoupil dne 26. června 2018 výstupní lékařskou prohlídku ve Vazební věznici Praha-Ruzyně. Odpovědným lékařem byl vydán posudek, který dokládal, že je cizinec schopen letecké přepravy.

Vyhošťovaný cizinec byl eskortujícími policisty poučen o průběhu eskorty a o svých právech a povinnostech. Byl mu předán balíček s jídlem. Prohlídku osoby provedli policisté Oddělení doprovodu letadel dle mezinárodních standardů.

Po celou dobu, co byla zaměstnankyně Kanceláře přítomna, cizinec plně spolupracoval a dodržoval veškeré pokyny. Policisté z Oddělení doprovodu letadel komunikovali s cizincem uctivě a s respektem, alespoň po dobu, kdy byla zaměstnankyně Kanceláře přítomna. V průběhu sledování vyhoštění nebyly použity donucovací prostředky – pouta.

18 Informace z vězeňského informačního systému. Se sociálním pracovníkem se dohodl, že možná bude kontaktovat známé na území České republiky.

Shrnutí

V rámci sledování vyhoštění jsem se zabývala zejména tím, zda byla vyhošťovaná osoba připravena na realizaci trestu vyhoštění, zda měla dostatečné povědomí o úkonech spojených s vyhoštěním a zda mohla kontaktovat své rodinné příslušníky a blízké. Také jsem se věnovala průběhu samotné návratové operace a způsobu, jakým eskortující policisté zacházeli s vyhošťovanou osobou.

Oceňuji vstřícný přístup zaměstnanců Vazební věznice Praha-Ruzyně k vyhošťovanému cizinci a projevenou spolupráci během realizace trestu vyhoštění. Také děkuji za projevenou součinnost ze strany eskortujících policistů.

V průběhu sledování vyhoštění nebyly zjištěny nedostatky ze strany zaměstnanců Vazební věznice Praha-Ruzyně ani ze strany eskortujících policistů vůči vyhošťované osobě. Vyhoštění tak bylo vykonáno **v souladu s mezinárodně přijatými standardy i českým právním řádem**. Ve zprávě proto není potřeba předkládat návrhy opatření k nápravě.